

Konopljan

GLASILO
KOLEKTIVA
INDUPLATI
JARŠE

JANUAR 1957

CENA DIN 10—

ŠT. 1 — VI

V NOVO LETO

Zatonilo je staro leto v zgodovinsko pozabo, minuli so dnevi veselja in skrbi.

Stojimo na pragu novega ter ugibamo o tem in onem.

Se morda bojimo naporov in trudov, ki se bodo pojavili. Ne. Vse naše življenje je ena sama borba, sestavljena iz številnih težav, katere se nam postavljajo na pot. Toda, kaj je lepšega kot uspešno premagana težkoča, kaj je lepšega kot zavest, da si uspel.

Najlepše rože imajo največ trnje in pot do velikih uspehov je pot težav in zaprek.

Na delovnem mestu kjer koli si, stojiš in delaš z gotovim ciljem. Vsi posamezni združeni cilji pa predstavljajo zvišanje življenjske ravni v državnem merilu, za kar so bili sprejeti tudi ustrezni sklepi, ki se bodo pozitivno odrazili tudi v zasebnem življenju posameznika.

Samo zvišanje prejemkov za storjeno delo še ne bi predstavljalo dviga življenjske ravni, ker bi se istočasno morale dvigniti tudi cene poedinim izdelkom. Dvig standarda je dvig storilnosti dela in ko bo to uspešno zaključeno, potem bodo tudi sadovi dela še bolj vidni, kakor je to tudi sedaj že delno možno in izvedeno.

Naša naloga v tem letu je enaka nalogam prejšnjih let. Delati čim več, čim bolje in čim ceneje. Le na ta način se zviša raven standarda.

Pred startom naših »najboljših« smučarjev

Industrija platnenih izdelkov Jarše je srednjevelik kolektiv, ki doprinaša s svojim delom in s svojimi uspehi skupnosti in tako neposredno sodeluje pri ukrepih za boljše in lepše življenje.

Naloga nas vseh pa je, da napnemo vse razpoložljive sile, da se zastavljeni cilji čimprej uresničijo.

S tem napotkom stopajmo v novo leto. Delajmo strumno in veselo, pa bodo navori pol tako težki.

O delu organov delavskega samoupravljanja

Zopet je za nami leto dni.

Za leto dni smo starejši in bogatejši za med letom pridobljene izkušnje. Ko gledamo nazaj na delo našega DS in UO, lahko ugotovimo, da se delavsko samoupravljanje iz leta v leto vse bolj uveljavlja. Tudi disciplina članov DS in UO se je med preteklim letom popravila in je bila udeležba na sejah DS 76 %, na sejah UO pa 80 %. Na sestankih se je obravnavalo mnogo važnih vprašanj, kot so: tarifni pravilnik, premijski pravilnik, sprejet je bil poslovnik organov delavskega samoupravljanja, pravilnik o HTZ, sprejeti so bili sklepi o delitvi viška plač, o nabavi novih strojev, naročeni so bili načrti za generalno rekonstrukcijo tovarne itd. Lahko bi našli še mnogo pomembnih sklepov, sprejetih na sejah naših organov delavskega samoupravljanja, vendar mislim, da to ni potrebno.

Vsi, katere zanima delo DS, lahko prisostvujejo sejam in so tako vedno informirani o vseh zadevah.

Opomniti hočem le na nekatere stvari, ki se mi ne zdijo pravilne oziroma bi jih bilo treba v bodoče izboljšati.

Najprej nekaj o disciplini članov. Prej omenjeni odstotki o udeležbi na sejah sicer niso majhni, lahko pa bi marsikateri izostanek odpadel, če bi bila važnost dela v organih delavskega samoupravljanja pravilno ocenjena. Mnogo važnih zadev, ki jih smatramo kot opravičilo za izostanek, bi lahko prestavili ali pa jih izvršili pred ali po zasedanju DS ali UO.

Pri prebiranju zapisnika sem opazil stvar, ki se mi zdi pomanjkljiva. DS ali UO sprejme na svojih rednih zasedanjih mnogo sklepov, nikjer pa ni opaziti v zapisnikih in seveda tudi ne na sejah vprašanja, kdaj in kako so se ti sklepi izvršili. Mislim, da bi se prene kateri sklep prej izvedel in ne bi bilo treba o isti stvari večkrat razpravljati, če bi DS ali UO redno zahteval poročila o izvršenih sklepih. S tem bi sklepi organov delavskega samoupravljanja pridobili na ve-

ljavi in ugledu, uprava podjetja pa bi lahko na zasedanjih razložila težave, zaradi katerih poedini sklepi niso mogli biti izvršeni v pravem času oziroma v postavljenem roku in s tem onemogočila govorjenje, češ »DS sklepa, uprava pa dela po svoje«.

Tudi razne komisije in obratni delavski sveti o svojem delu premalo poročajo DS. S tem, da bi od njih zahtevali redna poročila o delu, bi jih prisilili, da delajo več na svojem področju.

Na zasedanjih, posebno kadar je govora o plačah ali o zadevah, ki se direktno tičejo določene osebe, je opaziti, da člani DS ali UO ne pridejo s svojimi mislimi na dan, ker se bojijo zamere pri sodelavcih. Ta pojav je zelo pogost in škodljiv. S svojim molkom člani večkrat onemogočijo diskusijo na sejah DS ali UO in s tem sprejem pravilnega sklepa, hkrati pa »za vogalom« take sklepe kritizirajo in s tem otežkočajo pravilno delo tako organov delavskega samoupravljanja kot tudi uprave. Mislim, da je potrebno, da prenehamo s takim načinom dela in na sestankih o vsaki zadevi povemo odkrito svoje mnenje. Odkrita beseda ne bo nikogar prizadela, pač pa bo s tem omogočeno sprejetje pravilnega sklepa.

Kot zadnje bom omenil še pripravo sestankov.

Ni dovolj članom izročiti dan ali dva pred zasedanjem vabilo s suhoparnim dnevnim redom. Potrebno je, da člani o poedinih važnih točkah dnevnega reda dobijo podatke oziroma predloge in se tako lahko na diskusijo dobro pripravijo s konstruktivnimi predlogi. S tem bi odpadla marsikdaj brezplodna diskusija, ki se večkrat razvije, sestanki pa bi bili krajši in marsikdo, ki ne pride na sestanke, ker so predolgi, bi se istih redno udeleževal.

Navedena zapažanja naj bodo konstruktiven prispevek k delu organov delavskega samoupravljanja v bodoče, in upam, da bomo v letošnjem letu naše delo izboljšali in dosegli še večje uspehe, tako da bo vsak član našega kolektiva ponosen na to članstvo.

-cL-

Nekaj o naših normah

V zadnjih letih smo bili večkrat priče dejstvu, da so se norme od časa do časa popravljale, seveda največkrat zviševale. Obstajali so celo neki predpisi, ki so zahtevali, da se v povprečju norme ne smejo presegati za preko 10 odstotkov. Ker pa se je uvidelo in dokazalo, da je taka politika v bistvu zgrešena, je sedaj zagotovljeno, da se norme za daljše obdobje ne smejo več popravljati.

Poglejmo, kako to praktično izgleda v našem podjetju. Tkalnica n. pr. že dalj časa komaj presega v povprečju norme za 3—5 odstotkov. Če upoštevamo, da je število tkalk, ki norme ne dosežejo, zelo majhno, potem lahko trdimo, da so norme sicer realne, toda precej visoko postavljene. Ali je potem tukaj možno še kakšno zviševanje? Ni, in ga tudi ne bo. Kaj namreč dosežemo s tem, če so norme nestalne in se jih stalno popravljajo? Dokazano je, da produktivnost v takih primerih takoj pade in delavec ne naredi niti toliko kot je običajno naredil. Izgubi namreč, vsaj v začetku, voljo in veselje do dela, kasneje pa se boji vlagati večje napore v svoje delo z bojznijo, da bo postavka zopet zvišana. Sedaj pa smo tam, o čemer

največ govorimo in razpravljamo — t. j. produktivnost pri delu. Mnenja sem, da produktivnosti ne bomo dvignili vse dotlej, dokler ne bomo zagarantirali stalnega, neizpreminjajočega sistema nagrajevanja. Lahko rečemo, da je produktivnost v našem podjetju na zadovoljivi višini, toda z ureditvijo tega vprašanja jo lahko še zvišamo. Seveda pridejo pri tem v poštev tudi drugi činitelji, kot n. pr. strojni park, surovine, pomožni material itd., vendar o tem tu ne bi pisal. Vprašanje normiranja smo na organih samoupravljanja in sindikata že večkrat obravnavali in rezultat tega je sklep, da se norme v bodoče ne bodo popravljale, na nekaterih delovnih mestih jih bomo celo znižali. Posamezniki lahko presežejo norme tudi za 20 ali 40 odstotkov in nihče jim ne sme kratiti pravice do večjega zaslužka.

V zadnjem času pa močno stopa v ospredje potreba po uvedbi tehničnih norm. Teh pri nas skoraj nimamo, čeprav so tudi sedanje v splošnem zelo realne. O vrstah norm in njih prednostih ali slabih straneh pa nekoliko več v eni prihodnjih številok Kono-plana.

Tarifni pravilnik in pravilnik o pridnostnih nagradah

V ponedeljek, 24. decembra 1956, se je sestal delavski svet podjetja na 7. rednem zasedanju. Kot je opaziti, raste zanimanje za vprašanja, ki jih obravnava delavski svet iz dneva v dan, kar se najlepše opazi ob živahnih razpravljanih in zadovoljivem obisku na zasedanjih.

Posebno je razveseljivo dejstvo, da iznašajo člani na zasedanjih svoja osebna mišljenja, kakor tudi mišljenja kolektiva, sproščeno in da je že davno minila ona molčečnost, ki je bila nekoč morda odraz neke bojazni na naših zasedanjih, kot menda tudi v ostalih podjetjih.

V ponedeljek torej je bil spet tisti dan, ko so se »delili dinarji«. Ker večina članov kolektiva ni bilo točno obveščenih, kako bo izgledalo to povišanje, kajti do izida Uredbe je bilo več verzij in marsikdo si je do izida to hote ali ne hote po svoje, je razumljivo, da so nekateri pričakovali mnogo več, kot pa je bilo v močeh našega delavskega sveta.

Z navedeno Uredbo je namreč zvišan plačni sklad za 10 % za kvalificirane in visokokvalificirane delavce ter 5 % za nekvalificirane in polkvalificirane delavce, ustrezno obenem za uslužbenca. Plačni fond je bil zvišan po stanju v podjetjih in ustanovah z dne 31. oktobra tega leta.

V našem podjetju znaša celokupno zvišanje za prvo skupino 529 616 din in za drugo skupino 165 636 din, skupaj torej 695 297 din. Preden preidem na sklepe delavskega sveta o tej zadevi, bi hotel raztolmačiti še nekaj stvari, ki bodo prav gotovo zanimale vsakega našega delavca in uslužbenca.

Ni namreč nujno, da prejme vsak poedinec točno 5 ali 10 % na svojo dosedanje plačo. V okviru iste grupe so možna odstopanja pri vsakem poedincu, bodisi navzgor ali navzdol. Vendar končna vsota ne sme prekorati vsote, ki je določena za povišanje plač v skupini in ki sem jo navedel zgoraj. Po drugi strani pa je tudi možno, da grupa z višjim poviškom koristi poleg svojih, še sredstva nižje grupe, medtem ko obratno to ni mogoče. Delavski svet se je po predlogu upravnega odbora podjetja odločil, da se v nižji grupi prizna vsakemu poedincu po 5 % poviška, medtem ko je v višji grupi upošteval nekatere do sedaj kričeče primere nepravilnih plač in tem osebam s tem dodatkom nad 10 % zreguliral njihove prejemke. S tem pa, da so nekateri dobili večje povišanje plač kot 10 %, se stvar ne spremeni, kajti nove plače se bodo zaokrožile na cele dinarje in bodo korigirane razlike v parah nanesele toliko, da bodo z lahkoto pokrile teh nekaj zvišanj nad 10 %.

Moram omeniti še to, da je tu upoštevanih okrog 120 tkalk, ki delajo na večstrojnem sistemu, težjih in bolj kompliciranih strojih in ki do sedaj z ozirom na enostavnejše in dvostrojne sisteme niso za svoje težje delo bile pravilno nagrajevane. Vsem takim se bodo postavke občutno dvignile in bo znašala najvišja plača okrog 46 din, ne da bi se pri tem dvignila norma.

S tem bo brez dvoma dosežen cilj, katerega zasledujemo že zdavnaj, da proizvajamo z manj zaposlenih čim več in čim boljše in bo v interesu vsake tkalke, da se strokovno še bolj usposobi ter da teži k delu z bolj pomplificiranimi stroji in k večstrojnemu sistemu.

Sicer pa tudi ta novi sistem nagrajevanja ne bo trajal kdo ve kaj dolgo, kajti Zvezni izvršni svet s svojimi organi že pripravlja načrt za popolnejši način nagrajevanja. S tem v zvezi se podjetja tudi že pripravljajo za izvedbo analitične ocene delovnih mest, ki bo v bodoče, seveda v kolikor bo dobro izpeljana, služila kot idealna osnova za nagrajevanje na poedinih delovnih mestih. Tak sistem nagrajevanja je uveden že dalj časa tudi po drugih industrijsko naprednejših deželah.

Nadalje je bil na 7. zasedanju delavskega sveta sprejet predlog pravilnika o pridnostnih nagradah. V njem so upoštevani vsi delavci in uslužbenci, kateri so svoječasnno prejeli premije, pa so po sprejetju novega premijskega pravilnika te izgubili. Reči moramo, da pridnostne nagrade niso ničesar drugega kot linearno zviševanje plač, kajti on ne vsebuje nikakih pokazateljev, na osnovi katerih bi mogel oceniti delovno prizadevanje poedince in da je zaradi tega pravilnika tudi premijski pravilnik izgubil svoj prvotni cilj, to je nagrajevanje po doseženem uspehu pri delu. Vendar je bil to za enkrat izhod iz zagate, kajti bil je sprejet bolj po predlogu sindikata kot pa iz prepričanja, da bo on resnično pripomogel k dvigu storilnosti. Z novim plačnim sistemom, ki se predvideva, bo prav gotovo odpadel.

Pravilnik o pridnostnih nagradah bazira na mesečni izpolnitvi plana v okviru celotnega podjetja. Pri 108 % prekoračitvi mesečnega proizvodnega plana prejmejo upravičenci polno nagrado, to je: kvalificirani po 2200 din, polkvalificirani po 1500 din, nekvalificirani po 1000 din. Z vsakim nižjim odstotkom doseganja plana, se tudi nagrade sorazmerno manjšajo. Navedeni zneski so vzeti iz dosedanje prakse in bazirajo na povprečnih premijskih nagradah za posamezne grupe delavcev in uslužbencev. Za nedisciplino in ostale negativne pojave subjektivnega značaja predvideva dokaj ostre sankcije in izgubi upravičenec za en dan neopravičenega izostanka polovico nagrade, za dva dni pa celotno.

Končno je delavski svet sprejel sklep, da se razdeli med kolektiv za Novo leto dobiček v višini 13 % na plače. To naj bi nekako zamenjalo tradicionalnega tisočaka, ki smo ga tudi do sedaj bili vajeni dobivati ob Novem letu. Na žalost nismo razpolagali z večjo vsoto, toda tolažimo se s tem, da smo pretekli mesec prejeli precej več.

Se o nekaj manj važnih vprašanjih je razpravljal delavski svet na tem zasedanju, toda o tem danes ne bi pisal. Pridite drugič vsi na zasedanje pa boste prav vse izvedeli, obenem pa se bomo še boljše in bolj uspešno pogovorili.

Predsednik DS

Nekaj besed o pozamenteriji

Pismo iz »TRAK-a« Mengeš

Slovenci smo znani kot gostoljuben narod, včasih še preveč, saj se zanimamo mnogokrat za vse okoli sebe, bolj kot za sebe same. Tu smo pa tako blizu skupaj dve tovarni, skoraj sosedni in sorodni v stroki — pa se ne poznamo. »Induplatarji« ne poznate našega obrata in naših izdelkov, mnogokrat še celo zviška gledate na nas, češ saj ste tako majhni, da Vas niti ne vidimo. Res smo majhni, smo pa le!

Za zaščito pred mrazom in tujimi pogledi si je človeški rod omislil obleko. S porastom števila ljudi, je zmanjkovalo kož ubitih živali, ki so bile njihova prva oblačila. Omislili so si tkanine iz protja, ličja, trav in vlaken živalskega in rastlinskega izvora. Vlakna so se izkazala kot najboljša in najmehkejša, zato je razvoj v tej smeri napredoval tekom tisočletij od živalskih vlaken, ovc in koz, lanu, bombaža in svile do današnjega nylona, perlonu in drugih sintetičnih vlaken. Z razvojem človeštva se je razvijala tudi tekstilna industrija od prvotnih ročnih statev do današnjih polavtomatov in avtomatov. Število zaposlenih je raslo in danes nas dela v tekstilni industriji Jugoslavije več kot v kateri drugi panogi industrije.

Iz prvotnega namena oblačila, za zaščito pred vremenskimi neprilikami, je dobilo oblačilo tudi nalogo ozaljšati človeka. Razvijala se je kvaliteta blaga in njegov izgled, otip, barve in vzorci. Posamezne dele obleke je bilo potreba povezati na telesu v celoto. Za ženske spodnje dele obleke so bile potrebne naramnice, za nogavice podveze, za moške hlače naramnice in pasovi, za otroke pa razni trakovi. Za okras ženskih oblek razne pentlje, robovi in okraski, za dom robovi za zavese, pregrinjala za tapacirano pohištvo. Za vse te potrebe in vse te izdelke se je razvila nova panoga tekstilne industrije — pozamenterija.

Nova panoga dolgo ni bila poznana, saj še danes malokdo ve, kaj je to pozamenterija. Področje dela je v njej zelo široko in tudi strojni park zelo obširen in raznolik. Na klepelj pletilnih strojih je možno izdelovati 100 in 100 različnih izdelkov; različnih v barvah, vzorcih in oblikah. Od ozke elastike preko pletenih riž travkov, tresen, tesnilnih vrvic, izolirnih vrvic, vezalk, bort za klobuke do okrasnih vrvic in travkov, je asortiman izdelkov zelo bogat. Koliko majhnih in velikih otrok je od nog do glave okrašenih s trakci in pentljami, pa niti njihove mamice ne vedo, da so to pozamenterni izdelki.

Poleg ozkih in širokih statev, gladkih listov in jacquardov, imamo še tračne statve, ki jih malokdo od Vas pozna. Tračne statve delimo v tračne statve za gumi trakove in tračne statve za trakove brez gume. Vsi trakovi, od živo pisanih v raznih barvah in širinah, se tkejo na statvah z do 80 čolnički. Ti trakci se uporabljajo za vezanje paketov, za dekoracije in okraske pri oblekah. Delajo se v raznih širinah od 3 do 20 mm. Elastični trakovi z gumo, glačali in z vzorci, se uporabljajo v vseh konfekcijah. Elastičen trak je veliko prijetnejši, ker se krči in širi s telesom, ter ne reže in tišči. Za potrebe naših konfekcij in široke potrošnje, je potrebno elastičnih travkov mnogo več, kot pa je zmogljivost naše pozamenterne industrije. Poleg pletenih in tkanih pa delamo tudi lepljene adjustirne trakove s tiskom in brez njega. To so najbolj enostavni izdelki tekstilne industrije, so pa potrebni trgovini in industriji za vezanje omotov.

Delo v tračni tkalnici za gumi trakove ni lahko. En sam trak ima po dve, tri ali celo štiri osnove. Gumi niti morajo biti nasnovane posebej, ker imajo popolnoma druge lastnosti kot bombaž in svila. Niti, ki varujejo gumo, teko gladko po sredini med gornjim in spodnjim votkom, zato ne vežejo in nimajo skrčenja, nasnovane morajo biti zopet na posebni osnovni valj. Vezne in vzorčne niti so navadno iz tanjšega bombaža ali svile, vežejo v platnu, ripsu ali vzorcu, imajo večje skrčenje. Zato morajo biti tudi te nasnovane na svoj osnovni valj. Vidimo torej, da ima statev z 32 travkovi 96 osnovnih valjev, 64 špulc z oblečenim gumo za krajce, poleg tega pa še 32 raznobarnih votkov — torej dela dovolj, čeprav tkalka poslučuje samo eno statev.

Vidite, da je delo zelo zanimivo in področje dela in izdelkov zelo široko. Upamo, da smo se že malo spoznali, v drugi številki se bomo pa še bolj, z razvojem naše tovarne. Vsak od Vas naj se sedaj pogleda in ugotovi, koliko ima na sebi in doma travkov in elastike in videl bo, da uporablja izdelke svojih najbližjih sosedov in sodelavcev-tekstilcev, ki jih do sedaj ni niti poznal. Upamo, da se bomo spoznali še bolje in postali dobri prijatelji, čeprav ste Vi veliki, mi pa majhni!

Jim

Kako smo delali v mesecu novembru 1956

Količinsko je bil plan izpolnjen sledeče:

predilnica	102,3 %
tkalnica	115,3 %
gasilske cevi	108,3 %
oprti	v novembru nismo delali
Po votkih je bil plan izpolnjen s 112,2 %.	

Izpolnjevanje norm v mesecu novembru je bilo sledeče:

predilnica	112,0 % — v normi delalo 238 delavcev
tkalnica	106,7 % — v normi delalo 335 delavcev

VARNOST SEBI IN DRUGIM! Ko greš na delo ali z dela, upoštevaj na poti domov cestno prometne predpise!

oplemenilnica	122,0 % — v normi delalo 63 delavcev
tiskarna	120,0 % — v normi delalo 16 delavcev

ČUVAJ ROKE! Statistike nam povedo, da je roka najbolj izpostavljeni del telesa in je pri obratni nezgodi največkrat poškodovana. Z rokami si služiš kruh, zato pazi, da jih ne poškoduješ!

Povprečno doseganje norm je bilo 110,5 % in je skupno delalo v normi 652 delavcev.

Konec novembra je bilo zaposlenih delavcev in uslužbencev 1024 in 22 vajencev.

V novembru so vsi oddelki obratovali normalno brez redukcije, kar se odraža na izvršitvi količinskega plana.

Bodočnost volne

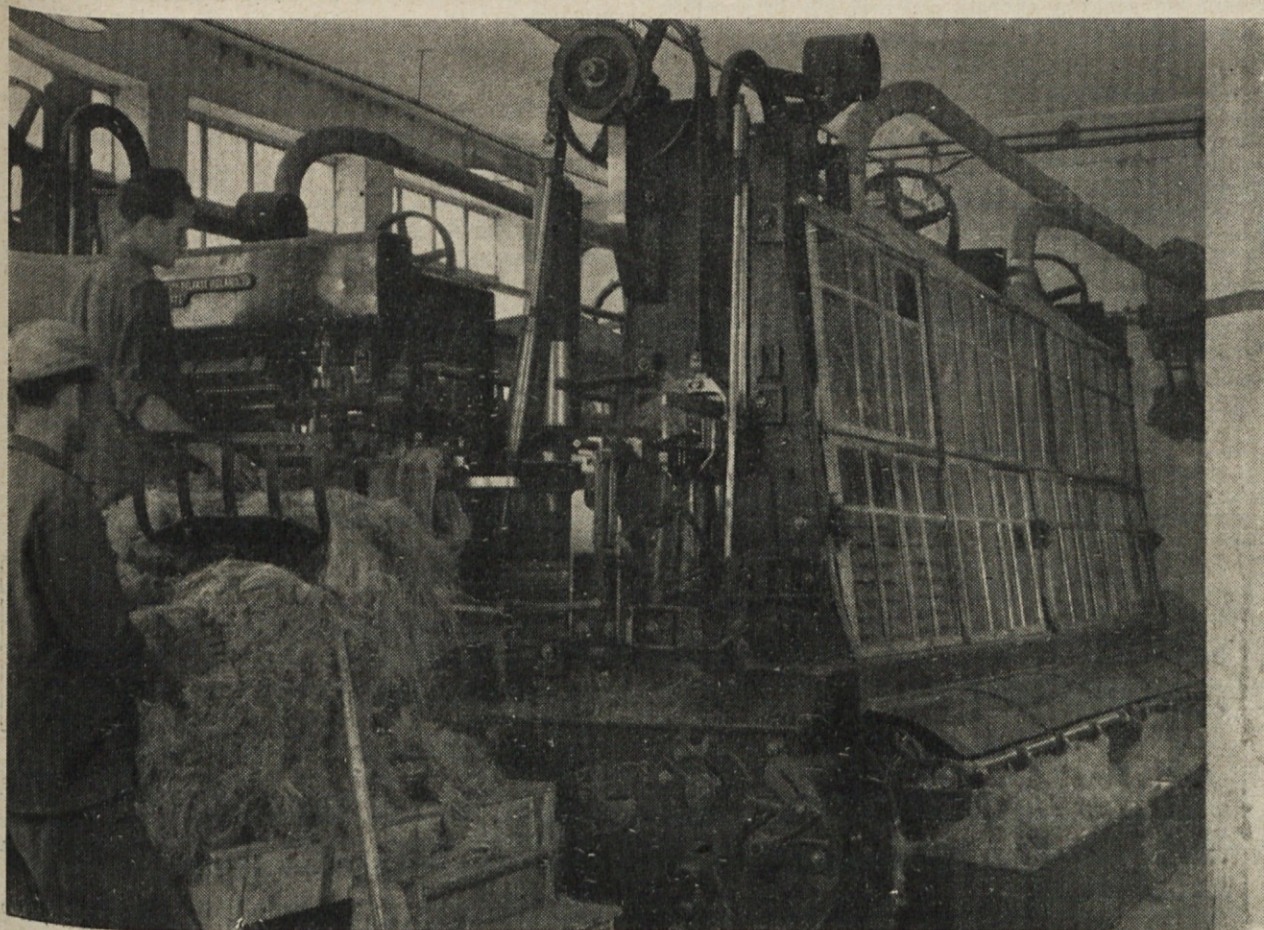
Z razvojem industrije umetnih vlaken, kot tudi zaradi visoke cene volne, se je ustvarilo mnenje, da volna nima perspektive in bodočnosti. Proizvajalci volne zahtevajo od industrije, da jim nastavljajo svoje zahteve v pogledu finoče, enakomernosti in dolžine vlakna, da bi na ta način mogli konkurirati umetnim vlaknom. V pogledu svoje plastičnosti in elastičnosti je volna presegla umetna vlakna, kar pa je tudi glavni razlog za njeno perspektivo in bodočnost. Z odkritjem molekulske strukture volne je omogočen razvoj metod za poboljšanje njenih kvalit in odstranjevanje nedostatkov n. pr. v pogledu mečkavosti. Z ozirom na to, da so šele pred kratkim iznašli zelo dobre metode za dodelavo in impregniranje proti mečkanju, je omogočeno, da v komercialnem pogledu volna še gotov čas lahko konkurira umetnim vlaknom. Kemični proces, ki preprečuje mečkanje, raztrga disulfidne vezi v keratinu. Proces mora biti izvršen tako, da se trganje disulfidnih vezi vrši samo v površinskem sloju vlakna.

Bombaž »Dolga vlakna«

Glavne značilnosti bombaža »Dolga vlakna«, o katerem se v zadnjem času toliko govori, so sledeče: neobičajna dolžina vlakna, velika trdnost in visok sijaj. Te lastnosti so rezultat postopne izboljšave same rastline, študija laboratorijev, tehnike gojenja, naravnih pogojev. Vsi ti faktorji dajejo Egiptu možnost, da goji to vrsto bombaža, za katero pravijo, da je proizvod prirode in znanja. To je moderno vlakno, ki ima zaradi svojih lastnosti veliko bodočnost. Predilnica »Dolga vlakna« (»Longues fibres«) ima poseben način česanja, katerega cilj je, da odstrani vsa krajša vlakna. Na ta način se dobi vlakno, ki ima povprečno dolžino 32 mm in dopušča predenje niti izredne finoče. S predenjem se tudi poveča sijaj vlakna. Trdnost vlakna omogoča predenje tudi zelo tanke niti kot n. pr. Nm 250 in še višjo. Uporablja se lahko za impregnirane tkanine za dežne plašče, til itd. Praktično je uporabnost te preje neomejena.

Pranje perlona

S povečanjem potrošnje poliamidnih vlaken, je bilo potrebno izdati tudi navodilo in sredstvo za pranje istih. Napačno je mišljenje, da se taki artikli lahko perejo samo z vodo. S poizkusi na eni nyloonski srajci se je ugotovilo, da je po 16. pranju padla belina za 10 %, a po 25. pranju za 30 %. Posebne težave pri pranju so odstranitev mastnega robu na rokavih in ovrat-

Česalni stroj v predpredilnici

niku. Ti mastni madeži se dajo odstraniti samo s težkim bencinom ali ksilolom. Težko se odstrani zaradi tega, ker se mast delno razkroji v polyamidu. Normalno umazano perilo, brez mastnega roba, se dobro opere z daljšim namakanjem v vodi. Dovolj je že, če dodamo malo alkalne milnice in peroksidnega sredstva za beljenje.

Hitrotekoči tkalski stroj

V Busto Arsiziu so bile konec l. 1955 pokazane statve, ki so delale z brziho 650 votkov na minuto, a konstruirane so tako, da lahko normalno delajo z 800 votki na minuto, ne da bi izzvalo to kakšno trganje osnove. Statve nimajo čolnička. Statve so sestavljene iz dveh delov. Iz enega dela, s katerega se odvija osnova, in drugega dela, ki je večji boben — rezervoar votka in igel, ki vodijo votek in so postavljene v sredini bobna. Število igel je 20 ali 24, kar nam omogoča, da lahko delamo s tolikšnim številom barvastih votkov. Statve lahko delajo 24—48 ur brez dodatnega votka. Med tkanjem se dela na statvah več malih zevov naenkrat, ki so visoki okrog 7 mm. S tem se tudi preprečuje trganje osnove. Pogonska sila za te statve je zelo majhna. Te statve zavzemajo malo večji prostor od navadnih, je pa proizvodnja na enoto površine večja.

Povečanje produktivnosti v tekstilni industriji s sušenjem s pomočjo parnih šob

Moderni stroji za sušenje s šobami, poleg prihranka na toplotni energiji, delovni sili in prostoru, omogočajo hitrejšo in boljše sušenje materiala in enakomerno kondenziranje smol za apreturo proti mečkanju in vlagi. Topel zrak ali para z brziho 10 do 12 m/sek. v curku piha v material z obeh strani, kar omogoča izparevanje v globini in ne samo po površini vlaken. Temperatura pare oz. zraka znaša 130 do 180°C, s čimer se tudi skrajša čas sušenja.

Pri običajnih strojih za sušenje je potrebno za izparenje 1 kg vode okrog 3 kg pare, medtem ko je pri novih strojih s parnimi šobami poraba pare polovico manjša. Visoka temperatura zraka oz. pare ne škoduje tekstilnemu materialu, ker je vlažen in zato temperatura ni višja od 100°C. Boljše je uporabiti paro kot topel zrak.

Ivo

PRAKTIČNI NASVETI

Namizne prte in posteljno perilo ne zganite po likanju vedno po dolžini, temveč včasih tudi počez. To delajte zato, da se tkanina ne zguba vedno na istem mestu, ker se prične tkanina trgati najprej na zloženih mestih.

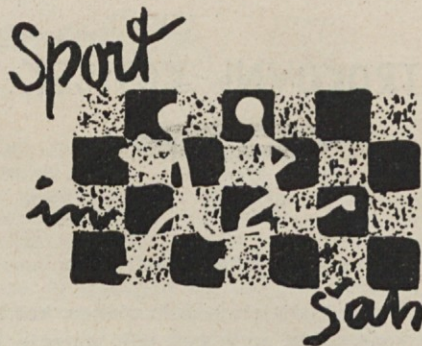
Prišijte na vaših brisačah pentlje na obeh straneh (tudi pri frotirkah). Na ta način se brisača enakomerno rabi.

Torvice iz govejega usnja lepo očistite, če jih odgrneje z notranjostjo pomarančne lupine.

Testenine se ne primejo posode, če jih kuhamo brez pokrovke in to v 4-kratni množini slane vode.

Pečenko režemo tako, da prerežemo vlakna in ne obratno.

Če hočemo mrzla jedila pregreti, le-ta držimo nad vrelo vodo oziroma nad paro.

ZIMA JE TU

Kar zadovoljni smo, če ni prekmalu snega, toda tiha želja je v nas, da bi poljane pokrivala debela snežna odeja.

Zima se nam je pokazala najprej na vrhovih naših planin, kasneje je pobelila tudi doline ter nas objela z vso svojo lepoto.

Ni človeka, ki bi bil ravnodušen ob pogledu na belo poljano in se ne bi nasmejal mladini, ki že po prvih snežinkah natakne smuči in hiti v naravo.

Vsakdo ima ob tem svoje misli. Eni, kako je bilo, ko so se sankali in smučali, ko jih še ni trgala revma in ko niso pomislili, da jih kdaj zebe, drugi pa, kam bodo šli in kako bodo uživali proste urice v beli zimski naravi.

Vse te misli so bile povod za razmišljanje o skupnem izletu v zimsko naravo, in to za sankarje v isti meri kakor za smučarje. Zaključek tega mojega razmišljanja je sklep manjšega števila ljudi, ki bi bili pripravljeni izvesti zimsko-športno nedeljo za delavce in nameščence iz INDUPLATI in njihove svojce.

Predlagam torej, da se vsi smučarji in sankarji zberejo v četrtek, 17. januarja, v sindikalni sobi ob 14. uri, kjer bi se o drobnarijah še pogovorili; izlet sam bi izvedli v nedeljo, 20. januarja. Avtobus bi nas potegnil do »Tončka« v Crni, od koder je do lepih smučišč slabih 10 minut hoda. Če bo število zainteresiranih večje, kakor jih zmora speljati naš avtobus naenkrat, potem bo napravil dve vožnji. Vožnja za eno osebo bi stala na primer 50 din, kar nikakor ni pretirano, saj bo ogled tekem v smučanju, ki jih izvajamo v okviru zimskega STIPI-ja, brezplačen, ter bo ta ali oni prišel domov vesel in do srca nasmejan.

Zamislite si lepo nedeljo. Na planjavi se smučajo, sankajo in prekucujejo naenkrat. Vse se veseli in žari od veselja, brzine in razgibanosti. Videli boste vse vrste figur na smučeh in sankah. Naužili se boste svežega zraka. Pritrdite našemu predlogu ter se nam pridružite v nedeljo, 20. januarja.

SJ

TRI LETA KOČE NA MALI PLANINI

Poleti 1953 so člani »Iniciativnega« odbora za postavitev koč na Mali planini, tovariši Gorenc, Bergant in Lipovšek, določili mesto, kjer naj bi stal naš planinski dom.

Z gradnjo koč v začetku ni šlo vse gladko, kot je bilo pričakovati. Naši graditelji so naleteli na nepričakovan in nerazumljiv odpor pri tako imenovanih

»domačinih«, ki so si lastili monopolno pravico gospodarjenja na Mali planini. Pa tudi ta zapreka je bila odklonjena in gradnja se je nadaljevala s »polno paro«.

Na dan republike leta 1953 je bila že slovesna otvoritev koče. Takrat koča še ni bila popolnoma dograjena, vendar je pa že lahko služila svojemu namenu. Pozneje je bila postavljena še velika kmečka peč v spodnjem prostoru in navadna peč v spalnici. Zunaj je bila v letošnjem letu izpopolnjena cisterna s filtrirno napravo za pitno vodo. Zgrajeni sta tudi klet in drvarnica in povečan je plato pred kočo. Povečane so tudi vse udobnosti za zimski in letni čas.

Kaj pa z obiski v koči? V letni sezoni, posebno za časa kolektivnega dopusta, je koča prenatrpana, izven sezone je pa slabo obiskana. V zimskem času pa skoraj samo smučarji uživajo krasote narave. Kdor je le enkrat obiskal našo kočo na Mali planini, ta jo potem rad večkrat obišče. Žal pa se veliko število članov našega kolektiva neopravičeno boji hoje, čeprav je tistih 2 do 3 ure hoda tako rekoč navaden sprehod, ki ga potem planinski zrak in mir bogato poplačata.

Se nekaj besed tistim, ki še niso bili nobenkrat v tej koči.

Zakaj smo sploh zgradili to kočo in zakaj ravno na planinah? Odgovor je čisto preprost: v redko kateri tovarni morajo delati delavci v takem prahu ali drugače pokvarjenem zraku in v takem ropotu kot delajo pri nas. Ravno zaradi tega imamo pa za protitež svojo kočo na Mali planini, kjer gospodarita čisti zrak in popoln mir — kar je najboljši in najučinkovitejši zdravilo vseh tegob, ki jih povzroča delo v tovarni.

Sedaj ko nastopa četrto leto obstoja naše planinske koče, vas vabimo, da jo češče obiskujete in ker je namenjena vsem članom kolektiva, posebej vabimo tiste, ki še nikoli niso bili v njej, da jo vsaj enkrat obiščejo. Tudi če greste v soboto gor in v nedeljo že nazaj, se vam izplača in ne bo vam žal.

Torej, letos vsi na svidenje v naši koči na Mali planini.

Šs

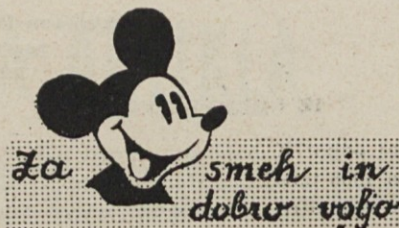
DEDEK MRAZ MED NAŠIMI MALČKI

Kinodvorana Jarše, 27. decembra 1956. Od vsepovsod iz naše bližnje okolice so se kmalu po drugi uri pričele zbirati skupinice pionirjev in cicibanov v spremstvu mamic, očkov ali drugih. Vsak je takoj zasedel mesto čim bolj spredaj, da bi bil tako čim bliže Dedku Mrazu. Ob 15. uri je bila dvorana nabito polna. Začetni tihi, vprašujoči otroški element je vse bolj naraščal in končno dosegel stopnjo, ki je pač lastna samo velikemu številu malčkov. Še ko so pogasili luči, se nekaj časa ta veseli direndaj ni mogel poleči. Sledila je namreč kinopredstava, ki je malčkom pričarala pravljice, srečne dežele z veselimi, brezskrbnimi ljudmi in pridnimi živalmi, pa tudi s hudobnim možem in hudobnimi živalmi. Po napetih prizorih za otroško domišljijo, hudobne sile končno podležejo in življenje gre spet svojo srečno pot dalje.

Sledil je kratek premor, v tem pa se je tudi platno pričelo dvigati. Zopet velika paša za oči in otroško domišljijo. Res, našim tovarišem z Dušanom na čelu vsa čast, da so tako lepo, pravljичno pripravili oder.

Jelke pod snežno odejo, pravljичna koča in sneg, ki je v ozadju počasi padal s pomočjo roto projekcije... vse to je za nekaj časa zaprlo sicer tako glasna in prešerna otroška grla. In v sredi tega se je naenkrat pojavil Dedek Mraz s svojim spremstvom. »Dragi otroci,« je trudno, počasi dejal, »prihajam iz daljnih, mrzlih krajev. Pot je bila dolga in naporna in mraz nas je spremljal, toda ljubezen do vas nam je vlila moči, da smo vse to premagali. Prinesel sem vam tudi letos skromna darila. Niso tako bogata kot prejšnja leta. Mnogo svojih malih prijateljev moram še obiskati in prav je, da dobe vsi nekaj. Toda, da ne pozabim! Ali ubogate starše, ste bili pridni v šoli?« Smo, smo, smo...

J.

VESELA KRONIKA

Komaj sem se dobro naspala. Zbudilo me je pravo zimsko jutro, snežinke so naletavale in vedno znova, se mi je zdelo, da padajo same sedmice. Ja seveda, saj pišemo leto 1957. No, ti moji zapiski so pa še vsi iz prejšnjega leta.

Veliko ravno nisem nabrala, na tem zadnjem pohodu, ker sem zašla pri ogledu »nove kuhinje« v tovarni na bojno polje ali strelišče, kakor se pač vzame, kjer so posamezniki ravno vadili v streljanju s kamnom v sod. Zadetkov je bilo bore malo. Reve sem si mislila in šla v uredništvo našega lista, kjer so se ravno hudovali zaradi članka v 12. številki V. letnika, kjer PN tako malodušno govori o »miljončkih«, s katerimi smo prejšnja leta šarili.

Glede denarja so povsod težave, sem si mislila. Saj še renomirani Kamničani ne zmorejo svojih kulis in not za spevoigro »Študentje smo«, pa jih bodo zato kar v Jaršah vzeli, kjer so že plačane.

Dedku Mrazu se priporočite za take stvari, sem jim svetovala, pa ni dosti zaleglo. Dedek je bil letos tako zelo obremenjen, da je na splošno manj daroval kakor doslej. Tudi dolgoletna želja predilcev, da bi spodnja stranišča prebelili, če ne z drugim pa s snegom, ki je letos zopet bel, se ni uresničila. Bo pa prihodnje leto bolje, so me tolažili.

Tudi urednik je žalosten, so mi rekli. Vedno je upal, da mu bo Dedek prinesel delovno knjižico iz Ljubljane, pa je zopet pozabil.

Same težave, kamor se ozreš. Vsi so upali, vsi želeli, toda le malo je bilo uslišanih. Edini, ki še upravičeno upajo, so naši smučarji, saj jim menda ne bo vsega snega odneslo, ko ga še niti dovolj bilo ni.

Bo pa letos bolje, sem se tolažila, če pa ne, bom pa še naprej jezikovala.

Vaša

Špelca

Naročniki »TEKSTILNEGA RAZGLEDA« Pozor!

Bralce revije »Tekstilni razgled« obveščamo, da od 1. januarja 1957 dalje ne moremo več nabavljati takšnega števila revije. V kolikor bi ga kdo še dalje hotel imeti, naj to sporoči tov. Cilki v obratni pisarni tkalnice. Plačati bo moral namreč v bodoče polno ceno, to je okrog 100 din za številko.

Tajništvo DITTISA
Jarše

IZ UREDNIŠTVA

Uredniški odbor Konoplana je imel v četrtek, dne 27. decembra 1956 izreden sestanek, kjer je bil sprejet sklep, da se kooptira v uredniški odbor tov. Sešek Ivo-ta ter le-ta prevzame funkcijo fotoreporterja.

Da se na prihodnji seji izvoli kolegij uredniškega odbora, kateri bo zasedal vsakega 20. v mesecu s toleranco enega dne,

da se na prihodnji seji imenuje namestnika urednika in,

da se poveča naklada posamezne številke našega glasila od sedanjih 600 izvodov na 650 izvodov.

Prihodnja seja uredniškega odbora bo v ponedeljek 21. januarja.

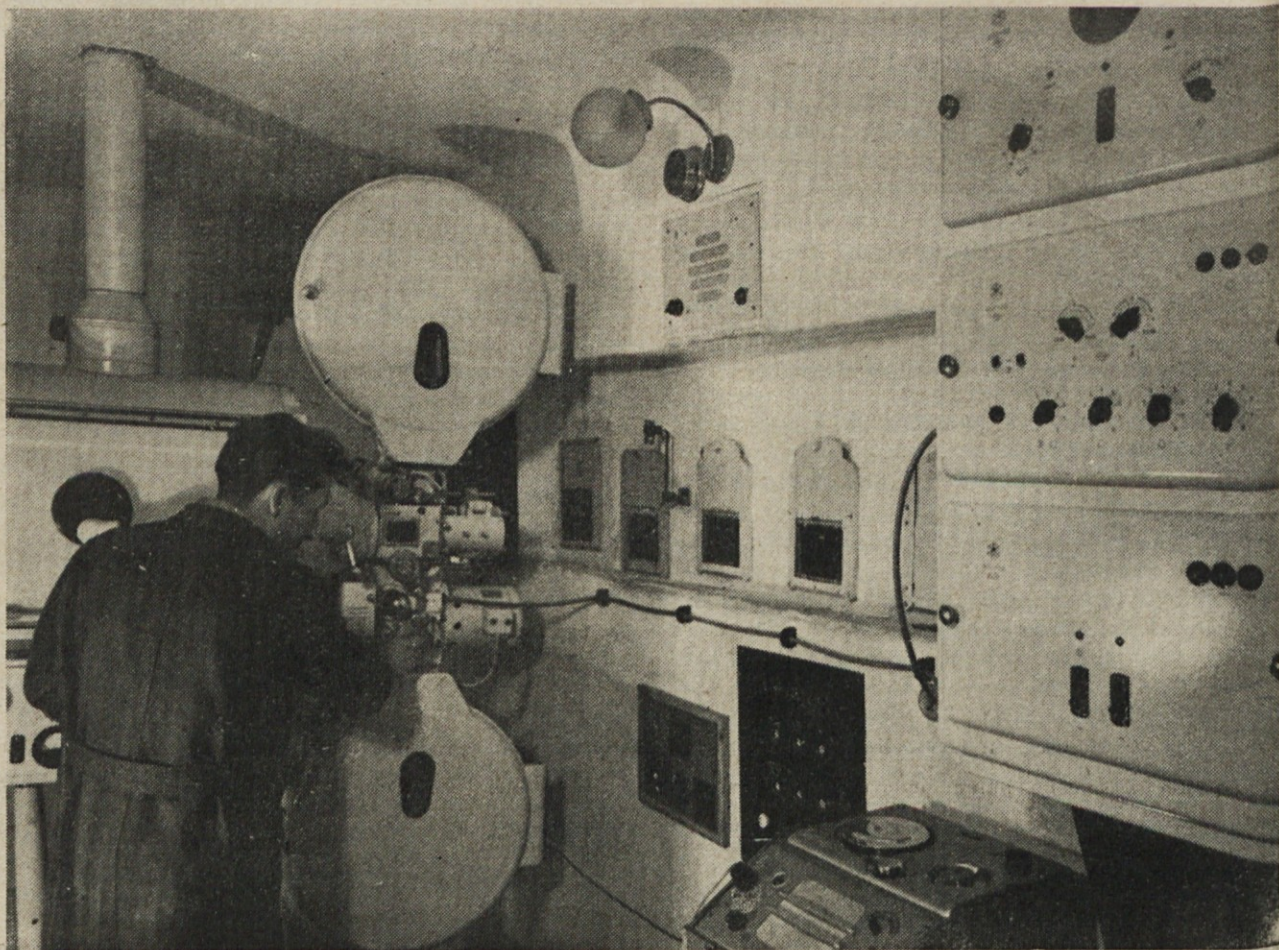
Urednik

SPORED FILMOV KINA INDUPLATI

- 16.—17. jan. 1957: »Dekle z reke«, italijan. barvni film
- 19.—20. jan. 1957: »Veselo iskrčavanje«, ameriški barvni film
- 23.—24. jan. 1957: »Razdvojeno srce«, angleški film
- 30.—31. jan. 1957: »Zdaj smo pa tam«, avstrijski film
- 2.—3. febr. 1957
- 6.—7. febr. 1957: »Borba svetov«, amer. barvni film
- 9.—10. febr. 1957: »Scampolo 53«, italijansko-francoski film
- 13.—14. febr. 1957: »Karneval v Teksasu«, ameriški barvni film

Uprava kina

Izdaja v 650 izvodih kolektiv tovarne »Induplati«
Odgovorni urednik: Otmar Lipovšek
Natisnila in klišee izdelala
Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani

Kinoprojektor, montiran v naši dvorani